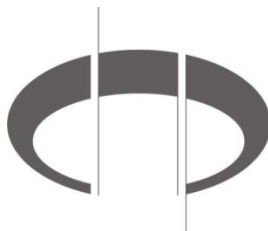


---

centar za humanu politiku  
center for humane politics

---



---

74000 doboj, pijeskovi c2/68, b i h  
tel. 053 221257, mob.065 671 726  
e-mail: [chp@chpngo.org](mailto:chp@chpngo.org)

---

***iz v j e š t a j***  
***o praćenju rada Odbora za reviziju NSRS***  
***za period decembar 2010 – juni 2012***

*doboj, juli 2012*

---

Centar za humanu politiku pratio je i analizirao rad Odbora za reviziju NSRS u periodu decembar 2010 – juni 2012. godina sa ciljem da putem zagovaranja unaprijedi postupanje po revizorskim izvještajima preuzimanjem i primjenom dobre prakse i drugim potrebnim promjenama u radu ovog odbora. Praćenje rada odbora za reviziju zapčeto je od vremena kada je on konstituisan poslije izbora 2010. godine. Potreba za praćenjem i zagovaranjem unapređenja postupanja po revizorskim izvještajima nastala je (1) kada je ustanovljeno da nije bilo rada i postupanja po revizorskim izvještajima od strane odbora za reviziju u prethodnom sazivu, (2) kada su registrovane dobre prakse koje se primjenju u radu državnih i federalnih parlamentarnih tijela za reviziju i (3) kada je zaključeno da stanje u javnom sektoru neće biti promijenjeno bez odgovornijeg postupanja po revizorskim izvještajima od strane odbora za reviziju i Narodne skupštine RS.

Aktivnost praćenja rada skupštinskog odbora za reviziju i zagovaranja boljeg postupanja po revizorskim izvještajima sprovedena je prisustvom na sjednicama, analizom zapisnika i razmatranih revizorskih izvještaja, kontaktima sa predsjednikom i članovima odbora za reviziju i upućivanjem prijedloga i inicijativa. U fokusu praćenja, analize i zagovaranja bili su (1) broj, dnevni red, obavještavanje javnosti i vrijeme zakazivanja i trajanja sjednica na kojim su razmatrani revizorski izvještaji, (2) prisustvo sjednicama i diskusije članova odbora, (3) usvojeni zaključci i njihova realizacija, (4) odnos prema revizorskim izvještajima sa kvalifikacijama, (5) odnos prema preuzimanju i primjeni dobre prakse i drugim korisnim inicijativama, (6) odnos prema skupštini, (7) poštivanje poslovnika i (8) posljedice nečinjenja.

**Zakazivanje i održavanje sjednica.** Podaci o održanim sjednicama odbora za reviziju, prosječnom trajanju, načinu odlučivanja, javnosti rada i razmatranim revizorskim izvještajima u periodu od decembra 2010. do juna 2012. godine dati su u sledećoj tabeli.

ukupno	prosječno trajanje	sjednice			finansijska revizija			revizija učinka
		prosječno prisutno	javnost rada	jednoglasno odlučivanje	2009	2010	2011	
17	63 minuta	6 članova	nedovoljna	95%	6	56	15	6

U ovom periodu održano je 17 sjednica odbora za reviziju, a na 13 sjednica razmatrani su revizorski izvještaji. U prvoj godini rada odbora za reviziju sjednice su održavane u prosjeku jednom mjesečno, a u prvoj polovini ove godine svakih 45 dana. Sjednice su u prosjeku trajale 63 minute, što znači da su u ovom periodu sjednice odbora za reviziju ukupno trajale nešto više od dva radna dana. Odbor za reviziju je na drugoj sjednici usvojio program rada za 2011., dok program rada za 2012. godinu nije usvojen. U programu rada za 2011. godinu predviđeno je organizovanje posebnih sjednica odbora za revizorske izvještaje sa kvalifikacijama (negativno i mišljenje sa rezervom), čega se odbor za reviziju nije pridržavao. Jedino je za revizorski izvještaj Ministarstva za porodicu, omladinu i sport, koji je imao negativno mišljenje, organizovana posebna

sjednica sa javnim saslušanjem, dok su ostali revizorski izvještaji sa kvalifikacijama razmatrani na sjednicama zajedno sa revizorskim izvještajima bez kvalifikacija i uglavnom bez prisustva predstavnika revidiranog subjekta. U odnosu na odbor za reviziju iz prethodnog saziva, koji je za četiri godine održao samo pet sjednica (podatak na osnovu dostavljenih zapisnika sa sjednica), ovaj odbor je ostvario određen napredak, jer je održao relativno velik broj sjednica na kojim su razmatrani svi revizorski izvještaji.

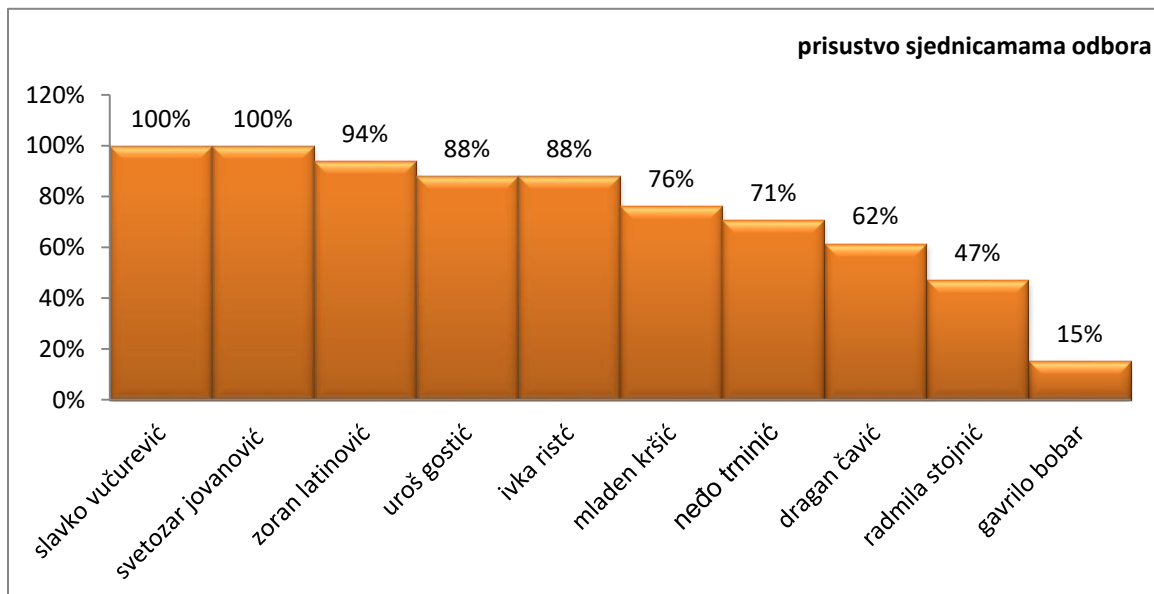
Predsjednik odbora za reviziju uglavnom je zakazivao sjednice sat vremena prije početka zasijedanja Narodne skupštine RS, a dvije su zakazane samo pola sata prije skupštinske sjednice. Osim toga, predsjednik odbora za reviziju nije najavljivao sjednice odbora sa dnevnim redom, kako to čine ostali skupštinski odbori, niti su objavljivani zapisnici sa sjednica odbora na internet stranici Narodne skupštine RS. Predsjednik odbora za reviziju nije obezbijedio javnost rada odbora kada nije dozvoljavao prisustvo sjednicama licima bez godišnje akreditacije ili kada nije obavještavao zainteresovane o održavanju sjednica na njihovo traženje. Ova praksa nije dobra jer je (1) vremenski ograničavala rad odbora za reviziju i sputavala raspravu članova odbora, (2) podrazumijevala nedovoljno vremena za razmatranje revizorskih izvještaja sa kvalifikacijama, (3) dovodila do prekidanja sjednica, iako nije bio iscrpljen dnevni red i (4) stvarala utisak da se predsjednik i članovi odbora za reviziju skrivaju od javnosti i da žele što manje raditi. Prilikom održavanja sedamnaeste sjednice, predsjednik odbora za reviziju je najavio da će se ubuduće sjednice održavati dan prije zasijedanja Narodne skupštine RS, kako to radi većina ostalih skupštinskih odbora i da će ovo, ako se ostvari, značiti prihvatanje jedne od inicijativa ovog centra za unapređenje rada odbora.

**Prisustvo sjednicama i diskusije članova odbora.** Podaci o prisustvu sjednicama i diskusijama članova odbora za reviziju prilikom razmatranja revizorskih izvještaja u periodu od decembra 2010. do juna 2012. godine dati su u sledećoj tabeli. Krajem 2012. godine, nakon održanih 13 sjednica odbora za reviziju, Dragan Čavić je podnio ostavku na članstvo u odboru i njegovo mjesto još nije popunjeno, a neaktivnog i nezainteresovanog člana odbora Gavrila Bobara zamijenio je Svetozar Jovanović.

<i>rb</i>	<i>ime i prezime</i>	<i>funkcija</i>	<i>prisustvo sjednicama</i>	<i>broj diskusija</i>	<i>napomena</i>
1	Slavko Vučurević	predsjednik	17	6	
2	Radmila Stojnić	zamjenik	8	3	
3	Uroš Gostić	član	15	8	
4	Ivka Ristić	član	15	6	
5	Gavrilo Bobar	član	2	1	član do 13. sjednice
	Svetozar Jovanović	član	4	2	član od 14. sjednice
6	Neđo Trninić	član	12	5	
7	Zoran Latinović	član	16	9	
8	Mladen Kršić	član	13	3	
9	Dragan Čavić	član	8	7	član do 13. sjednice

Podaci o broju i sadržaju diskusija dobar su indikator za ocjenu aktivnosti i uspješnosti rada članova odbora za reviziju. Generalna je ocjena da su u ovom periodu članovi odbora za reviziju nedovoljno diskutovali prilikom razmatranja revizorskih izvještaja i da se samo oko 10% diskusija može ocijeniti kvalitetnim. Članovi odbora za reviziju su diskutovali tek po svakom trećem razmatranom revizorskom izvještaju sa kvalifikacijama. Podaci o diskusijama članova odbora još su porazniji, ako se ima u vidu da je Zoran Latinović, koji je najviše diskutovao od članova odbora, diskutovao tek po svakom petom razmatranom revizorskom izvještaju sa kvalifikacijama.

Na sledećem grafikonu prikazano je procentualno prisustvo sjednicama članova odbora za reviziju u odnosu na ukupan broj sjednica na kojim su trebali biti prisutni.



Slavko Vučurević, kao predsjednik odbora za reviziju, i Svetozar Jovanović bili su prisutni na svim sjednicama odbora, a zadovoljavajuće prisustvo sjednicama imali su Zoran Latinović (94%), Uroš Gostić (88%) i Ivka Ristić (88%). Nezadovoljavajuće prisustvo na sjednicama imali su Radmila Stojnić (47%) i Gavriilo Bobar (15%), koji je nakon trinaeste sjednice odbora za reviziju zamijenjen drugim članom. Zanimljivo je da je zamjenik predsjednika odbora Radmila Stojnić do kraja prošle godine bila prisutna na samo 25% sjednica odbora za reviziju i da je prisutnost sjednicama povećana nakon kampanje koju je vodio ovaj centar. Odsustvo sa više od polovine sjednica odbora za reviziju trebao bi biti razlog da se član skupštinskog odbora zamijeni drugim.

**Zaključci po razmatranim revizorskim izvještajima.** Zaključci po razmatranim revizorskim izvještajima trebali bi da pokazuju stav odbora o nalazima i kvalifikacijama, uključujući systemske i druge mjere koje treba preduzeti da bi se nalazi i kvalifikacije otklonili, kao i utvrdila odgovornost rukovodstva revidiranih subjekata za najteže i ponovljene nalaze i kvalifikacije. Sami zaključci nemaju mnogo smisla ukoliko oni ne budu prihvaćeni od Narodne skupštine RS i ukoliko odbor za reviziju ne obezbijedi da oni budu realizovani. Generalna je ocjena da odbor za reviziju uglavnom nije imao adekvatne zaključke po razmatranim revizorskim izvještajima sa kvalifikacijama i da neki dobri zaključci odbora uopšte nisu realizovani. Najveću odgovornost zbog nerealizovanja gotovo svih zaključaka ima predsjednik odbora za reviziju, koji nije preduzeo potrebne mjere da zaključci sa sjednica odbora budu realizovani, kao i da se na sjednici odbora raspravi i utvrdi odgovornost drugih institucija zbog eventualnog opstruktivnog i sličnog ponašanja prema zaključcima odbora.

Prilikom razmatranja revizorskih izvještaja u proteklom periodu postojale su tri vrste zaključaka: prva se odnosila na prihvatanje ili usvajanje razmatranih revizorskih izvještaja, druga, na obavezu praćenja sprovođenja preporuka iz revizorskih izvještaja i treća, na mjere koje su trebale preduzeti druge insitucije po preporukama, nalazima i kvalifikacijama iz revizorskih izvještaja. Zaključci koji se odnose na prihvatanje ili usvajanje revizorskih izvještaja od strane odbora za reviziju su pogrešni i suvišni. Odbor za reviziju se samo upoznaje i postupa po revizorskim izvještajima koji su konačni i nepromjenjivi, a ovakvi zaključci pokazuju ozbiljno nerazumijevanje i potcjenjivanje nezavisnosti revizorske institucije ili pokušaj da joj se odbor nametne kao nadređena institucija. Zaključci koji se odnose na praćenje sprovođenja preporuka ili otklanjanja nepravilnosti utvrđenih revizorskim izvještajima od strane odbora postojali su do kraja prošle godine, a nakon što je ovaj centar utvrdio da predsjednik odbora za reviziju i stručna služba ne obezbjeđuju realizaciju ovog dobrog zaključaka, više ga nema kao zaključka prilikom razmatranja revizorskih izvještaja u ovoj godini.

Zaključci odbora za reviziju koji se odnose na mjere koje trebaju preduzeti druge insitucije po preporukama i nalazima iz revizorskih izvještaja postojali su za samo 10% razmatranih revizorskih izvještaja sa kvalifikacijama, uz napomenu, da nije postojao ni jedan zaključak ove vrste po razmatranim izvještajima o reviziji učinka. Nijedan od ovih zaključaka nije realizovan. Na sedmoj sjednici odbora za reviziju, prilikom razmatranja revizorskog izvještaja Poreske uprave za 2010. godinu, usvojen je zaključak kojim se traži od Ministarstva finansija da obezbijedi sprovođenje preporuka i dostavi informaciju o mjerama sigurnosti uspostavljenim u cilju potpune zaštite server sobe ove uprave i njenih podataka, dok je prilikom razmatranja revizorskog izvještaja Ministarstva energetike, industrije i rudarstva za 2010. godinu usvojen zaključak kojim se traži od vlade i resornih ministarstava da u saradnji sa komisijom za koncesije uspostavi efikasniji mehanizam nadzora, evidentiranja i izvještavanja o potraživanjima i prihodima po osnovu ugovora sa koncesionarima, da uspostavi efikasniji način komuniciranja i informisanja, da usaglasí podzakonske akte u oblasti koncesija i

da o ovome informišu odbor za reviziju. Na devetoj sjednici odbora za reviziju, prilikom razmatranja revizorskog izvještaja Agencije za vode oblasnog riječnog sliva Save za 2010. godinu, usvojen je zaključak kojim se traži od vlade da izvrši analizu svrsishodnosti i analitičke raspodjele budžetskih sredstava svih agencija, direkcija i ostalih republičkih upravnih organizacija koje se finansiraju iz budžeta. Na desetoj sjednici odbora, prilikom razmatranja revizorskog izvještaja bužeta RS za 2010. godinu, usvojen je zaključak kojim se obavezuje Ministarstvo finansija da obezbijedi odgovarajući nadzor i upravljanje budžetskim sredstvima na način da njihovo trošenje bude u skladu sa skupštinskim odlukama i da se u slučaju značajnih odstupanja pokrene procedura rebalansa budžeta, da obezbijedi nadzor nad evidencijama svih poslovnih promjena ili transakcija, da donese uputstvo, metodologiju i kriterije za utvrđivanje deficita i suficita, pokriće deficita i raspodjelu suficita, da donese uputstvo za korištenje sredstava privatizacije sa eskrow računa i da obezbijedi saradnju centralne jedinice za harmonizaciju finansijskog upravljanja sa revizorskom institucijom. Na dvanaestoj sjednici odbora, prilikom razmatranja informacije sa javnog saslušanja Ministarstva porodice, omladine i sporta zbog negativnog revizorskog izvještaja za 2010. godinu, usvojen je zaključak kojim se vladi sugerše da pripremi izmjene i dopune zakona o izvršenju budžeta za 2012. i zakona o poreskom sistemu, kao i da se utvrdi koje su to revizorske preporuke koje se ponavljaju i da se zatraži od vlade da u vezi sa ovim preduzeme adekvatne mjere.

**Poštivanje poslovnčkih odredi.** Praćenje rada odbora za reviziju u ovom periodu podrazumijevalo je kraću analizu poštivanja i izvršavanja poslovnčkih odredbi. Ocjena je da se odbor za reviziju nije u potpunosti pridržavao svog poslovnika o radu u proteklom periodu i da su kršene neke bitne poslovnčke odrebe.

U sledećoj tabeli date su poslovnčke odredbe koje odbor za reviziju nije uopšte ili u većem dijelu primjenjivao u svom radu.

<i>rb</i>	<i>poslovnčka odredba</i>	<i>ocjena poštivanja</i>	<i>napomena</i>
1	odbor je stalno radno tijelo (član 1)	nije poštovano u potpunosti	odbor je nedovoljno i površno radio, što znači da uglavnom nije opravdao svoju funkciju
2	obezbjeđenje primjene dobre prakse (član 2)	nije poštovano	predsjednik i odbor su ignorisali prijedloge i inicijative za upoznavanje i primjenu dobre prakse u radu odbora
2	mogućnost usvajanja smjernica (član 3)	nije poštovano	odbor nema smjernice ili drugi akt kojim bi se preciznije definisalo postupanje po revizorskim izvještajima
3	godišnji program rada odbora (član 4)	nije poštovano u potpunosti	odbor je samo usvojio i imao nepotpun godišnji program rada za 2011., a nije za 2012. godinu
4	blagovremeno izvještavanje skupštine (član 4)	nije poštovano	odbor uglavnom nije izvještavao skupštinu u funkciji donošenja efikasnih odluka nadzora nad radom institucija javnog sektora
5	obezbjeđenje skupštini	nije	odbor uglavnom nije obezbjeđivao skupštini

	informacija neophodnih za donošenje odluka (član 5)	poštovano	relevantne informacije iz razmatranih revizorskih izvještaja bitnih za ostvarivanje funkcije nadzora nad efikasnim i odgovornim trošenjem javnog novca
<b>6</b>	formiranje stava u odnosu na razmatrane revizorske izvještaje (član 6)	nije poštovano uglavnom	odbor nema formiran stav za oko 90% razmatranih revizorskih izvještaja sa kvalifikacijama
<b>7</b>	odgovoran i transparentan rad odbora (član 7)	nije poštovano	u odnosu na nalaze u razmatranim revizorskim izvještajima odbor nije odgovorno i dovoljno transparentno radio
<b>8</b>	primjena politika i procedura koje je odbor uspostavio (član 7)	nije poštovano	odbor nije primijenio politike i procedure u cilju izvršavanja preporuka iz revizorskih izvještaja, jer ih nije uspostavio ili ih nije realizovao, kao u slučaju usvojenih zaključaka u 2011. godini
<b>9</b>	izvještavanje skupštine u cilju preduzimanja korektivnih mjera (član 8)	nije poštovano	odbor nije izvještavao skupštinu sa ciljem da ona preduzme korektivne mjere u vezi nalaza iz revizorskih izvještaja, a zaključak odbora o potrebi izmjene određenih zakona nije realizovan
<b>10</b>	tematske rasprave saslušanjem odgovornih lica (član 8)	nije poštovano u potpunosti	održane su samo 3 tematske rasprave, kada su saslušani predstavnici ministarstva porodice, fonda pio i elektroprivrede
<b>11</b>	praćenje realizacije revizorskih preporuka (član 8)	nije poštovano	odbor nije pratio izvršavanje revizorskih preporuka, iako je o tome imao i zaključke u 2011. godini
<b>12</b>	izvještavanje o trendovima i davanje preporuka skupštini za otklanjanje sistemskih problema (član 8)	nije poštovano	odbor nije izvještavao skupštinu o trendovima za sve revidirane institucije, a zaključak odbora o potrebi izmjene određenih zakona nije realizovan
<b>13</b>	odbor ima devet članova (član 10)	nije poštovano u potpunosti	od 14. sjednice odbor radi sa 8 članova, jer nakon ostavke nije izabran drugi član
<b>14</b>	obuka za članove odbora (član 13)	nije poštovano	članovi odbora uglavnom nisu obučeni za primjenu dobre prakse, a novi članovi nisu imali uvodnu obuku
<b>15</b>	održavanje tematskih rasprava po bitnim pitanjima za upravljanje javnim sredstvima (član 18)	nije poštovano	odbor nema praksu održavanja tematskih rasprava, a prilika za to mogla je biti rasprava po zaključku o najčešćim i ponovljenim revizorskim nalazima, koji nije realizovan
<b>16</b>	održavanje najmanje dvije sjednice godišnje sa glavnim revizorom (član 19)	nije poštovano	nisu održane namanje 2 sjednice odbora godišnje sa glavnim revizorom sa ciljem dobijanja informacija o radu, planiranim aktivnostima, sistemskim pitanjima, nalazima i preporukama
<b>17</b>	razmatranje revizorskih izvještaja u prisustvu javnosti (član 21)	nije poštovano uglavnom	sjednice odbora nisu javno najavljivane, a predsjednik odbora je isključivao javnost kada je za prisustvo tražio akreditaciju
<b>18</b>	objavljivanje značajnijih informacija na web stranici skupštine (član 21)	nije poštovano	na internet stranici skupštine nema najava sjednica, zapisnika, poslovnika i drugih bitnih informacija

**Posljedice zbog nečinjenja odbora.** Već pomenuto nesprovođenje usvojenih zaključaka odbora za reviziju, kao i neusvajanje adekvatnih zaključaka po razmatranim revizorskim izvještajima sa kvalifikacijama, neprihvatanje dobre prakse i nepreduzimanje drugih potrebnih mjera imaju sva obilježja nečinjenja, koji za posljedicu imaju milijardsku i drugu javnu štetu. Posljedica ovog nečinjenja je godišnji gubitak od nekoliko stotina miliona KM na javnim nabavkama, nenaplaćenim javnim prihodima, krađi struje i drugim štetnim raspolaganjem javnim novcem i imovinom, što znači da je odbor za reviziju u periodu od decembra 2010. do juna 2012. godine odgovoran za gubitak najmanje milijardu KM javnog novca. Osim finansijske štete, postoje i druge posljedice, kao što su usporen razvoj, rast nezaposlenosti, razarajuća korupcija, niže penzije, lošije zdravstvene usluge i obrazovanje, manja pomoć socijalno ugroženim, administrativne barijere, urbani kaos i masovna bespravna izgradnja, ugrožavanje životne sredine, zavisnost od kreditnog zaduživanja i drugo. Dragan Čavić, koji je nakon trinaeste sjednice da ostavku na članstvo u odboru za reviziju, za internet portal Buka izjavio je da je odbor napustio jer gubi svaki smisao zbog toga što nije u stanju pokrenuti niti jednu pozitivnu inicijativu za suzbijanje bilo kog deformiteta.

U sledećoj tabeli dati su primjeri dijela razmatranih revizorskih izvještaja sa kvalifikacijama bez zaključaka odbora za reviziju, koji bi podrazumijevali preduzimanje sistemskih i drugih mjera ili sa zaključcima, koji nisu realizovani. U tabeli nema revizorskog izvještaja Poreske uprave jer je bez kvalifikacija, iako sadrži ozbiljne nalaze, da nije izvršena većina revizorskih preporuka, da ne postoje jasno definisani kriteriji za tolerisanje kašnjenja uplata reprogramiranih obaveza i prinudnu naplatu, da se ne objavljuju podaci o oproštenim poreskim obavezama i da je ukupan iznos nenaplaćenih poreza, doprinosa i drugih javnih prihoda krajem 2011. iznosio 1.325.423.136 KM i da je povećan za 10% u odnosu na 2010. godinu, na što odbor za reviziju nema reakcije i stava.

<i>rb</i>	<i>revizorski izvještaj</i>	<i>revizorski nalazi</i>	<i>zaključak odbora</i>	<i>posljedica</i>
<b>1</b>	revizija učinka – distributivni gubici i potraživanja u Elektroprivredi	prosječni distributivni gubici 16,50% (dozvoljeni do 14%), u Elektrokrajini 23,53%, prilikom čega je nastala šteta od 60 miliona KM za pet godina; neneplaćeno 340 miliona KM dugovanja od potrošača; neefikasnost i neefektivnost u sprovođenju aktivnosti smanjenja distributivnih gubitaka i povećanja naplate dugovanja;	nema	šteta oko 100 miliona KM godišnje zbog krađe struje i nenaplaćivanja dugovanja, korupcija i organizovani kriminal
<b>2</b>	revizija učinka – izgradnja i rekonstrukcija lokalnih puteva	varijabilne cijene po opštinama, izvođačima i dionicama (razlike do 4 puta); izmjene ugovora sa uvećanom vrijednosti radova; prekoračenja ugovorenog roka o završetku radova; kvalitet radova ne odgovara ugovorenom, tehničkoj dokumentaciji i standardima; manjkavi ugovori u dijelu prava i obaveza, kao i zaštite javnog	nema	šteta preko 50 miliona KM godišnje; loš kvalitet izvedenih radova; manje asfaltiranih puteva, korupcija



		interesa; nezadovoljavajući nadzor i izvještavanje; nema primopredaje radova		
<b>3</b>	revizija učinka - sistem urbanističkih dozvola	vrijeme trajanja izdavanja saglasnosti i dozvola nedopustivo dugo (oko 50% duže od zakonskog roka); kompleksne procedure; opterećenost raznovrsnim i visokim troškovima; prostorno-planska dokumentacija nedostaje, neusaglašena, često se mijenja i ne primjenjuje; bespravna gradnja, nedovoljno korištenje kontrolnih i regulatornih mehanizama	nema	prostorna destrukcija i urbani haos, masovna bespravna gradnja, administrativne barijere, korupcija i organizovani kriminal
<b>4</b>	revizija učinka – koncesije u oblasti energetike	dodjela koncesija vršena bez pribavljanja relevantnih informacija i istraživanja; nedovoljna i nekvalitetna komunikacija; nepoštivanje rokova iz koncesionih ugovora; nedovoljno korištenje instrumenata kontrole i monitoringa	nema	finansijska, ekološka i druga šteta
<b>5</b>	revizija učinka – projekta zapošljavanja pripravnika VSS	ciljevi projekta mnogobrojni, teško mjerljivi i nedovoljno integrisani u strateške ciljeve javnih politika; nije osiguran potreban nivo transparentnosti i jednakosti šanse za sve; važne odluke o projektima nisu balansirano uvažavale potrebe i mogućnosti ključnih učesnika; nije vršeno izvještavanje i evaluacija projekta	nema	nerješavanje problema nezaposlenih sa VSS
<b>6</b>	revizija učinka – efikasnost podsticaja u poljoprivredi (provođenje preporuka)	nije došlo do značajnijih poboljšanja u efikasnosti plasiranja podsticajnih sredstava u razvoj poljoprivrede	nema	nema očekivanih efekta razvoja poljoprivrede za uloženi 5% budžetskih sredstava godišnje
<b>7</b>	Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite	neizvršavanje revizorskih preporuka; neprovođenje zakona o javnim nabavkama; značajno prekoračenje planiranih troškova; neizvršavanje zakonske obaveze uplate zdravstvenog osiguranja za nezaposlena lica i kontrole utroška doprinosa zdravstvenog osiguranja; dodjela grantova za socijalnu zaštitu nije vršena transparentno, namjenski i kontrolisano; isplata troškova za mobilne telefone protivno odluci vlade;	nema	pogoršano stanje 2011 u odnosu na 2010, ugrožena prava korištenja zdravstvene i socijalne zaštite, šteta preko milion KM;
<b>8</b>	Ministarstvo unutrašnjih poslova	neizvršavanje revizorskih preporuka; neizgrađen sistem internih kontrola; neprovođenje zakona o javnim nabavkama; postojanje troškova koji nisu planirani u budžetu;	nema	šteta preko milion KM
<b>9</b>	Ministarstvo energetike,	neizvršavanje revizorskih preporuka; neizgrađen sistem internih kontrola;	ima	šteta nekoliko miliona KM

	industrije i rudarstva	nepoštivanje kriterija i dodjela podsticaja za izvoz bez javnog poziva; nenamjensko trošenje sredstava; nije uspostavljen efikasan sistem nadzora, evidentiranja i izvještavanja o potraživanjima i prihodima po osnovu ugovora sa koncensionarima; neprimjenjivanje zakona o javnim nabavkama; nepoštivanje odluke vlade o finansiranju troškova mobilnih telefona		godišnje
10	Republička uprava za geodetske i imovinsko pravne poslove	neizvršavanje revizorskih preporuka; neprovođenje zakona o javnim nabavkama prilikom kupovine poslovnog prostora u vrijednosti preko 6 miliona KM; nepravilnosti i propusti u planiranju, knjiženju i kontroli	nema	šteta preko milion KM
11	Agencija za vode oblasnog sliva rijeke Save	neizvršavanje revizorskih preporuka; neprovođenje zakona o javnim nabavkama; ugovori o vađenju šljunka i pijeska iz vodotoka nisu dodijeljeni u skladu sa zakonom o koncesijama; značajno prekoračenje planiranih troškova	nema	pogoršano stanje 2011 u odnosu na 2010, šteta nekoliko miliona KM godišnje
12	Fond PiO	neizvršavanje revizorskih preporuka; neizgrađen sistem internih kontrola; deficit preko 100 miliona KM; nepravilnosti u finansijskom planu; troškovi penzija nisu planirani u skladu sa zakonom; korišćenje sredstava tekućeg perioda za izmirenje obaveza iz prethodnog perioda; neprimjenjivanje zakonskih rokova u postupku rješavanja prava na penziju	nema	ponovljeni nalazi, približno isto stanje, deficit preko 100 miliona KM, ugrožena prava korisnika penzija

**Unapređenje rada odbora primjenom dobre prakse.** Nerad odbora za reviziju u prethodnom mandatu, nepostojanje sistematičnosti i odgovornosti u postupanju po revizorskim izvještajima ovog odbora, postojanje i ponavljanje ozbiljnih revizorskih nalaza u javnom sektoru sa višegodišnjim milijardskim i drugim štetnim posljedicama i odsustvo institucionalnog postupanja po revizorskim izvještajima zahtijevali su unapređenje rada odbora i prihvatanje dobre prakse.

Ovaj centar je zagovarao unapređenje rada odbora za reviziju i prihvatanje dobre prakse u pismu namjere, kontaktima sa predsjednikom i većinom članova odbora i pisanim prijedlozima i inicijativama. Odbor za reviziju se upoznao sa pismom namjere u maju prošle godine, a u prvim kontaktima predsjednik i većina članova odbora pokazivali su spremnost da unaprijede rad odbora i prihvate dobru praksu. Praćenje rada odbora za reviziju u prošloj godini i dalji kontakti pokazali su da predsjednik odbora nema volje da unaprijedi rad odbora prihvatanjem dobre prakse i drugim promjenama. Podršku predsjednika odbora za reviziju nije imao ni prijedlog ovog centra da krajem prošle godine organizuje

kraći seminar ili okrugli sto na temu unapređenja rada odbora i prihvatanja dobrih praksi. Na prijedlog predsjednika odbora za reviziju, ovoj centar je uputio odboru pisani prijedlog za unapređenje njegovog rada u januaru ove godine. Predloženo je da odbor za reviziju realizuje svoje nerealizovane zaključke o praćenju postupanja revidiranih subjekata po revizorskim nalazima i preporukama i da najmanje jednom godišnje utvrdi i raspravi problem revizorskih nalaza i preporuka koji se ponavljaju. Takođe, odboru za reviziju je predloženo da po svim revizorskim izvještajima sa kvalifikacijama imaju zaključke sa sistemskim i drugim mjerama koje trebaju preduzeti vladine i druge institucije, kao i da primijene dio dobre prakse koja se odnosi na javna saslušanja svih revidiranih subjekata sa kvalifikacijama. U vezi prisutne rasprave na odboru za reviziju da li neke revizorske izvještaje treba uputiti tužilaštvima i podjeljenosti članova u vezi sa ovim, predloženo je da se ovo izbjegava, jer su svi revizorski izvještaji dostupni tužilaštvima kao javno objavljeni dokumenti i da se koristi mogućnost da članovi odbora ili političke partije upućuju revizorske izvještaje tužilaštvima. Odbor se upoznao sa ovim prijedlogom konstatujući da se prijedlozi ovog centra već primjenjuju, što nije tačno i što znači još jedno ignorisanje pokušaja ovog centra da se rad odbora unaprijedi u opštem interesu. Treba istaći da je predsjednik odbora za reviziju u maju i junu ove godine najavio da će se posebno razmatrati (saslušavati) revizorski izvještaji sa kvalifikacijama, da će članovi odbora imati zaduženja sa se pripreme kao uvodničari po pojedinačnim revizorskim izvještajima i da će se ubuduće sjednice odbora održavati dan prije zasijedanja Narodne skupštine RS, što bi, ako bude realizovano, značilo napredak u radu odbora i prihvatanje nekih od ranijih prijedloga ovog centra.

Odboru za reviziju je predlagano upoznavanje sa dobrom praksom postupanja po revizorskim izvještajima koja se već nekoliko godina primjenjuje u komisijama za finansije i budžet oba doma državnog parlamenta i komisiji odgovornoj za reviziju federalnog parlamenta. Postupanje po revizorskim izvještajima komisija oba doma državnog parlamenta uređeno je smjericama za pregled i analizu revizorskih izvještaja, a komisije odgovorne za reviziju federalnog parlamenta uputstvom za razmatranje i analizu revizorskih izvještaja. Dobra praksa postupanja po revizorskim izvještajima u ovim parlamentarnim komisijama podrazumjeva (1) pripremu za godišnje razmatranje revizorskih izvještaja, koja uključuje usvajanje godišnjeg programa rada, podjelu revizorskih izvještaja na one sa i bez kvalifikacija, pripremu podataka o izvršavanju revizorskih preporuka i drugo, (2) saslušanje revidiranih subjekata sa kvalifikacijama i javna pohvala revidiranih subjekata sa pozitivnim mišljenjem, (3) sumiranje rezultata rasprave i saslušanja i usvajanje zaključaka, (4) priprema izvještaja o razmatranim revizorskim izvještajima sa zaključcima koji treba razmatrati u usvojiti parlament i (5) praćenje realizacije zaključaka usvojenih po razmatranim revizorskim izvještajima. Predsjednik odbora za reviziju nije prihvatio ovaj prijedlog, iako je poslovníkom o radu odbora predviđena primjena dobre prakse i mogućnost postojanja smjernica ili drugog akta kojim bi bio preciznije definisan rad odbora po određenim pitanjima.

**Odnosi sa Narodnom skupštinom RS.** Odbor za reviziju je stalno skupštinsko radno tijelo ili skupština u malom, koji ima obavezu, mogućnost i potrebu da (1) informiše skupštinu o svom radu, (2) traži od skupštine potvrđivanje ili osnaživanje svojih zaključaka, (3) traži da skupština usvoji korektivne i sistemske mjere u vezi sa revizorskim nalazima i (4) obezbijedi najširu uključenost u raspravu o reviziji javnog sektora. Ocjena je da je odbor za reviziju u ovom periodu nedovoljno izvršavao obavezu i koristio mogućnost informisanja skupštine i traženja da ona usvoji neophodne korektivne mjere.

Prema raspoloživim podacima iz zapisnika sa sjednica, odbor za reviziju je u 2011. godini uputio Narodnoj skupštini RS samo revizorski izvještaj za Fond PiO i revizorski konsolidovani izvještaj za budžet RS. Za oba ova izvještaja na sjednici odbora za reviziju nisu bili usvojeni zaključci, koji bi uz izvještaj bili predloženi skupštini. Ovakvim odnosom odbora za reviziju Narodna skupština RS je ostala bez stava odbora po dostavljenim revizorskim izvještajima, bez stava odbora o ostalim razmatranim revizorskim izvještajima, bez informacija potrebnih za ostvarivanje njene zakonodavne, nadzorne i druge korektivne funkcije u oblasti revizije javnog sektora i bez potpunih informacija o radu odbora.

**Zaključak i preporuke.** Generalni zaključak je da odbor za reviziju nije na adekvatan način postupao po revizorskim izvještajima u proteklom periodu, da je odgovoran zbog gubitka oko milijardu maraka KM javnog novca i drugu štetu i da je svojim nečinjenjem obesmislio rad glavne službe za reviziju javnog sektora, a članovi odbora nisu zastupali opšti interes i nisu opravdali mjesečnu platu od nekoliko hiljada KM.

U cilju unapređenja rada i odgovornog postupanja po revizorskim izvještajima, odboru za reviziju se predlaže:

- (1) da realizuje najavljeno održavanje svojih sjednica u dane kada se ne održavaju sjednice Narodne skupštine RS i posebno razmatranje sa saslušanjem svih revizorskih izvještaja sa kvalifikacijama,
- (2) da za razmatranje i drugo postupanje po revizorskim izvještajima planira najmanje pet puta više vremena od dosadašnjeg,
- (3) da obezbijedi javnost rada, tako što će na internet stranici Narodne skupštine RS biti objavljeno vrijeme održavanja sjednica odbora i dnevni red, zapisnici sa sjednica, izvještaji, poslovnik o radu i drugi dokumenti i informacije, kao i da se na sjednicama odbora omogući prisustvo zainteresovanih bez uslovljavanja postojanja godišnje akreditacije,
- (4) da uspostavi praksu praćenja postupanja po revizorskim izvještajima revidiranih subjekata (izvršavanja revizorskih preporuka) i realizacije usvojenih zaključaka sa sjednica odbora,
- (5) da po svakom revizorskom izvještaju sa kvalifikacijama i reviziji učinka usvoji zaključke sa sistemskim i drugim mjerama koje je neophodno preduzeti da bi se otklonili revizorski nalazi i izvršile preporuke,

- (6) da godišnje organizuju sjednice na temu najčeših, natežih i ponovljenih revizorskih nalaza, javnih nabavki, naplate javnih prihoda i slično,
- (7) da izgradi i uspostavi sistem odgovornosti revidiranih subjekata, koji bi podrazumijevao i smjene najodgovornijih lica zbog ponovljenih i najtežih revizorskih nalaza,
- (8) da uspostavi praksu izvještavanja i potvrđivanja zaključaka od strane Narodne skupštine RS,
- (9) da ojača administrativne i stručne kapacitete za podršku odboru, koji bi podrazumijevali vođenje evidencija o revidiranim subjektima, usvojenim zaključcima, preduzetim mjerama i slično,
- (10) da pripremi i usvoji smjernice za postupanje po revizorskim izvještajima, kojim bi se preuzela dobra praksa iz državnog, federalnog i drugih parlamenata.